

SÈRIE 4

OPCIÓ A

1) A partir del text següent de Jordi Castellanos sobre *Solitud*, reflexioneu sobre el sentit de la novel·la, fonamentat en l'itinerari vital de la Mila a la recerca de la pròpia individualitat, en contacte amb els personatges de la novel·la, i la seva relació amb la temàtica del modernisme.

«Es tracta, en efecte, d'una novel·la tancada que gira entorn d'un viatge iniciàtic, realitzat en un doble pla: l'extern, amb un cicle espacial i temporal d'ascens i descens de la muntanya; i l'intern, que porta al reconeixement de la pròpia individualitat [...] El tema de *Solitud*, doncs, és el de tota novel·la modernista: la recerca de la pròpia individualitat i de la possibilitat d'assolir una existència separada i lliure més enllà dels determinants còsmics i socials».

[3 punts]

L'alumne/a ha de desenvolupar les dues qüestions explicitades (a cadascuna de les quals es pot assignar fins a 1,5 punts).

En primer lloc, ha d'explicar a grans trets el procés de la Mila, en què va avançant en el seu coneixement del món, sota el guiatge del pastor : de la Natura, de la bellesa, del comportament dels homes, de l'amor, del desig; en definitiva, del Bé i del Mal. I amb una conclusió: el desengany del món i, per a ella, la solitud. La referència als personatges servirà a l'alumne/a per a marcar els moments clau en aquest procés i què suposa cadascú, per a ella, en aquest procés: el pastor, el Bé, el guia, el «savi»; l'Ànima, el Mal, la destrucció, el vici; en Matias, la mesquinesa i l'abúlia, la manca de personalitat; l'Arnau, el desig eròtic.

En segon lloc, ha de relacionar el sentit de la novel·la amb la temàtica general del modernisme.

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts.

2) La poesia de Vicent Andrés Estellés pot ser entesa com el retrat literari d'un temps i d'un país —la postguerra i el País Valencià— en una represa de la poesia al País Valencià després de segles de silenci. Com és aquest retrat i contra què reacciona?

[2 punts]

La pregunta és prou àmplia perquè l'alumne/a pugui desenvolupar aspectes ben diversos (cadascun dels quals es pot valorar, a tall orientatiu, amb 0,5 punts). Ara bé, hauria de fer referència especialment a la reacció contra un context polític de postguerra franquista i a la vindicació dels escriptors valencians del segle XV i hauria de subratllar tots els aspectes de repressió lingüística, cultural i fins sexual que, per oposició, surten expressats en els poemes d'Andrés Estellés.

També pot comentar l'orgull de ser pobre, el gust per l'idioma propi, la vulgaritat com una provocació, l'erotisme com una força de llibertat... O, fins i tot, la crema de la casa de Joan Fuster com una forma de censura feixista,

Es pot valorar també la inclusió d'altres aspectes, a banda dels esmentats, sempre que estigui ben argumentada la seva incorporació. La puntuació, en tot cas, no excedirà mai els 2 punts que val la pregunta.

3) Comenteu aquest text, que forma part d'un dels primers fragments que explica la història de la Mundeta Ventura —la mare— a la novel·la *Ramona, adéu*, de Montserrat Roig, tenint en compte, sobretot, els següents aspectes (no cal tractar-los per separat ni per l'ordre que presenten):

a) la relació dels dos personatges del text amb els fets històrics que s'hi narren;

b) la funció del punt de vista de la narradora del text, amb les diferents veus que hi adopta;

c) el comentari de dos dels recursos lingüístics i/o literaris que trobeu rellevants del text.

Analitzeu-ne la seva funció.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

La mare arribà excitada, nerviosa, repetia només ai, Senyor, mentre no vessin sang. La Mundeta —la mare sospitava que no es casaria mai— no se l'escoltava. Ara ja havia arribat, no calia anar sola al

Núria. Es delia per la xocolata del Núria. Una xocolata de flaire jove, acabada de fer. Aquella tarda no se la deixaria perdre per res del món. [...] La mare s'esgargamellava i passaven camions plens de treballadors que cridaven no sé què d'en Cambó i no sé què d'en Macià. Què diuen, mamà? Però les veus es perdien entre el brogit. A la Mundeta, la commovien els tangos, sobretot les tendres històries d'amor que tenien un final trist. [...] Com més amargues eren les històries, més li agradaven, a la Mundeta. I, sobretot, que tinguessin un inici i un acabament, com la vida. Els camions passaven ràpids i feien trontollar l'empedrat. Lluny, cantaven l'himne de Riego i «Els Segadors». Mamà, podríem anar al Núria de seguida mentre bevem la xocolata i hi suquem els melindros, amb calma, m'ho expliques. La mare no l'escoltava, caminant cada vegada més de pressa, arborada per la corredissa. Acalorada, repetia, ai, Mundeta, que m'ho veia venir. Tothom ho deia, és un fet consumat, això canvia. No podia acabar d'altra manera. La Mundeta, mamà, estás nerviosa, atura't una mica, digues, de què tens por? Por, dius?, deia la seva mare. El que tinc és pànic! [...] Que no veus el que passa? Mamà, la Mundeta amb prou feines si agafava el pas de la seva mare, m'atabales, explica-m'ho d'una vegada, atura't, no corris tant. Però, nena, la República, han proclamat la República!

Els tres punts corresponents al comentari de contingut es poden assignar si l'alumne/a tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes (a raó d'1 punt per cadascun d'ells), és a dir si:

a) explica les diferents reaccions entre la Mundeta mare i la Mundeta àvia davant la proclamació de la República i les relaciona amb el caràcter de cadascuna d'elles;

b) identifica la narradora omniscient del text i n'esmenta alguna de les característiques (sap el que pensen i el que diuen els personatges i en coneix el passat, el present i el futur), i explicita algunes de les veus del text: la del propi narrador, la de les dues Mundetes, la dels pensaments de la Mundeta filla;

c) enumera i comenta dos recursos lingüístics i/o literaris rellevants del text, com ara: la juxtaposició de frases curtes, que proporciona a l'escena la sensació de ritme ràpid; la inserció de l'estil directe dins de l'indirecte; la simultaneïtat d'accions (la mobilització al carrer i la caminada de les dues protagonistes); etc.

Si l'alumne/a desenvolupa de manera correcta i coherent alguna qüestió no explicitada estrictament en els enunciats, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que aquest es comptarà dins els 3 punts assignats al contingut de la resposta.

OPCIÓ B

1) En el poemari *Bruixa de dol* de la poeta Maria-Mercè Marçal trobem tota una sèrie d'elements simbòlics referits a un univers bàsicament femení que es van repetint i matisant en els diferents poemes. Expliqueu els principals símbols que es refereixen a aquest univers i quina és la imatge de feminitat que s'hi projecta.

[3 punts]

En primer lloc, l'alumne/a ha d'analitzar els principals elements simbòlics que apareixen en el llibre i que fan referència a l'univers femení (2 punts), com ara:

a) La bruixa, com a element més significatiu que lliga d'una banda amb un univers màgic i infantil, però de l'altra amb la idea de la dona proscrita a qui s'ha negat el seu paper en la societat i la cultura. El símbol de la dona rebel i solitària que lluita des de la marginalitat per reivindicar la seva existència i la seva individualitat. Representa la reivindicació de la seducció i la voluntat de viure la plenitud de la llibertat i l'amor.

b) La lluna, símbol o imatge lligada tradicionalment a un univers propi de la feminitat. Definida en oposició al sol, identificat amb l'element masculí. La lluna lligada a la natura i la nit, també al misteri i a la irracionalitat —en contraposició a la racionalitat diürna—; però es tracta d'una lluna en plenitud, amb llum pròpia, que brilla per ella mateixa, senyora de la nit, còmplice de l'amor...

c) Altres símbols: la fada, també lligada a l'univers màgic i infantil que suggereix una imatge més amable que la de la bruixa, la imatge d'una dona integrada en oposició a la rebel·lia de la bruixa, però que s'acabarà «estimant» amb aquesta —representaran la diversitat de les dones— i sortint al carrer amb una sola veu; la sal, l'aigua, etc.

En segon lloc, l'alumne/a ha de comentar la imatge de feminitat projectada en aquests símbols (comentari que pot sortir a mesura que ha anat explicant els símbols), en el sentit que, el llibre reivindica la veu femenina, la seva existència com a individu autònom, que vol viure la seva condició de dona amb total llibertat i plenitud; en definitiva, una actitud de rebel·lia contra les imatges imposades per un univers masculí. També hi ha la reivindicació de la solidaritat entre les dones —en poemes com «Vuit de març», «Avui les fades i les bruixes s'estimen»

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts.

2) El naturalisme literari francès havia formulat la llei de l'herència i la llei del medi ambient. Reflexioneu sobre l'aplicació d'ambdues lleis en *La bogeria*, de Narcís Oller.

[2 punts]

L'alumne/a ha de centrar la seva resposta a explicar en què consisteixen les dues lleis i a mostrar com les presenta Oller en la seva novel·la. Quant a la primera llei, ha d'exemplificar-la esmentant, per exemple, la bogeria del pare de Serrallonga, les malalties de les germanes, etc. Pel que fa a la segona, l'alumne/a pot incidir en la influència dels fets històrics i de la societat en general (i dels mateixos interlocutors del llibre) en el procés d'emboïment del protagonista. Es pot valorar també la inclusió d'altres aspectes, a banda dels esmentats, sempre que estigui ben argumentada la seva incorporació. La puntuació, en tot cas, no excedirà mai els 2 punts que val la pregunta.

3) Comenteu aquest fragment de l'acte primer de *Ball robat* de Joan Oliver. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los per separat ni en el mateix ordre):

- la relació entre Mercè, Cugat i Oleguer en el desenvolupament de l'obra;
- el punt de vista en la progressió de la trama a *Ball robat*;
- la funció dramàtica que l'autor atorga a Cugat.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

CUGAT.— I l'Eulàlia? Què me'n dius de l'Eulàlia?

MERCÈ.— Una bona noia. Una mica entonada, no trobes? Ha tingut molta sort, l'Eulàlia.

CUGAT.— Se la mereix. Dolça, entenimentada, discreta. Feliç amb els seus fills, que són dos magnífics exemplars, dues rotundes victòries de l'antropologia, per dir-ho així.

MERCÈ.— Veus? Això sí (*Recosa.*) Quina meravellosa ocupació per a una dona de la meua edat!

CUGAT.— I el marit, el gran Oleguer, l'advocat dels rics, expeditiu i exacte! Un home de direcció única, que ho té tot resolt i esprem el fruit de cada dia fins a la darrera gota...

MERCÈ.— L'Oleguer sí que en sap, de viure!

CUGAT.— Ui, si en sap! Unit, acabat i arrodonit com una esfera. Ni bonys ni esquerdes. Rodola, rodola rost avall, sense sotracs, entre l'admiració dels qui l'engreixen. Un home interessant.

MERCÈ.— Un home ex-tra-or-di-na-ri!

CUGAT.— Quan tu ho dius...

MERCÈ.— Ho dic, sí. És evident!

CUGAT.— Ambicions pròximes i concretes. Però admeto que ha sabut treure un bon partit de la seva curtedat de vista.

MERCÈ.— Es diria que en malparles perquè l'enveges.

CUGAT.— Mercè! Envejar jo l'Oleguer? Déu et faci bona.

MERCÈ.— Un personatge, una figura en primer pla.

CUGAT.— Que li duri. Però també tinc dret, em sembla, a plànyer el petit ramat selecte que pastura.

MERCÈ.— Tothom n'està encantat, els té contentíssims... M'ho deia l'Eulàlia...

CUGAT.— Ah, sí? Ves per on! Ella t'ho deia?

MERCÈ.— Sí, ella, precisament. I què?

CUGAT.— Intrèpid domador de... xais.

Els tres punts corresponents al comentari de contingut es poden assignar si l'alumne/a tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes (a raó d'1 punt per cadascun d'ells), és a dir, si:

a) identifica Cugat i Oleguer com a contrafigures mútues i en descriu amb prou detall els perfils oposats, a més de reconèixer la importància que aquesta antítesi de caràcters té en l'enamorament Mercè-Oleguer.

b) s'adona que la confrontació d'opinions entre Mercè i Cugat respecte d' Eulàlia i Oleguer vertebrava el fragment, a banda de deduir que s'hi insinuen els triangles posteriorment desenvolupats, anticipant l'actuació futura dels personatges.

c) esmenta —amb el terme crític pertinent d'«alter ego»—, la funció de portaveu de l'autor encomanada a Cugat i la demostra amb elements textuais com la condició d'escriptor o el grau de lucidesa.

Si l'alumne/a desenvolupa de manera correcta i coherent alguna qüestió no explicitada estrictament en els enunciats, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que aquest es comptarà dins els 3 punts assignats al contingut de la resposta.